СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 211. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 11. вересня, 1928.

VOL. XXXVI. No. 211. Jersey City, N. J., Tuesday, September 11, 1928. THREE CENTS.

БІЙКА МІЖ МАЙНЕРАМИ ЗА ПОЛІТИКУ ЮНІЇ

6 МАЙНЕРІВ РАНЕНИХ НА КОНФЕРЕНЦІЇ.

ПИТСБУРГ, Па., 9. вересня. — Організація „Спасайте Юнію", яка веде агітацію проти заряду майнерської юнії з Лусом на чолі, скликала сюди краеву конференцію. Конференція почалася нині в Лейбор Лайсіюм на Милер Стр. та мала продовжуватися цілий тиждень.

На конференцію прибули не лишень майнери, ворожі до Луиса, але й його прихильники, але зарядчики конференції їх на салю не впустили. Час від часу між зібраних під галею недопущених делегатів підходили члени організації „Спасайте Юнію" та починали з ними спори. Остаточно прийшло між ними до бійки, в якій уживано не тільки кулаків, але палок і цегол.

Нарешті вкзвано поліцію і ся розборонила сторони. На землі лежало 6 тяжко ранених людий. Антоні Каламарі з Шарлрой, Па., так тяжко ранений, що він відай помре. Тяжко ранені теж: Френк Сепич, Антін Мелі, Джан Джеймз, Петро Пегар.

Поліція розігнала відтак конференцію, але делегати заявили, що вони таки конференцію відбудуть.

В ПЕРЕГОНАХ БЕРЕ УЧАСТЬ УЖЕ ТІЛЬКИ 20 ЛЕТУНІВ.

НА ПЕРЕДІ ЛЕТИТЬ РЕНКИН, ЗАРАЗ ЗА НИМ РОВЛЕНД.

НЮ ЙОРК, 9. вересня. — Вістки з перегонів летунів понад американську сушу показують, що до послідної частини перегонів стануло тільки 20 летунів. Перегони покінчаться відай завтра коло 1. години сполудня в Лос Анджелесі.

На переді летить тепер летун Ренкин, а Ровленд, що був усе досі напереді, зараз за ним.

Один летун американської фльоти впав на землю та покалічився.

З краю доносять про богато летничих випадків. За одну нинішну неділю подано вістки про 6 смертельних летничих випадків. Кромі сього двох других летунів може теж легко померти наслідком поранень.

РЕПУБЛИКАНЦІ ПРОТИ ПІДШЕПТІВ.

ЗНОВА ПРІЧЕР НАПАДАЄ НА СМИТА.

ВАШИНГТОН, 9. вересня. — Републиканський краевий комітет видав публичну заяву про кампанію підшептів, яку тепер ведеться проти Ал. Смита. Комітет каже, що він не відповідає за те, що роблять приватні люди, а тільки за те, що він самий робить. Комітет републиканської кампанії каже, що він усе й усюди виступав проти підшептів. Жертвою сього рода кампанії падав не тільки Смит, але й Гувер.

Релігійна справа знова виринула в політичній кампанії, коли Джан Гем, баптиський пастор з Атланти, в стейті Джорджії, виголосив в першій баптиській церкві в Ню Йорку промову проти кандидатури Ал. Смита як проти заходу Риму опанувати політично Злучені Держави. Він говорив, що Смит є частиною тої машини, що має на цілі піддати Америку під владу римського папи.

РОБІТНИЧИЙ КОНГЕС КАНАДИ.

ТОРОНТО, Онтеріо, Канада, 9. вересня. — Нині почалися тут наради так званого Промислового й Робітничого Конгресу Канади. На конференцію приїхало 400 делегатів, які представляють ріжні робітничі юнії Канади.

Головними справами, які мається вирішити на конференції, є справа відношення робітників до справи іміграції та суспільного обезпечення на случай безробіття.

На конференцію прибули теж гості з Англії й Злучених Держав.

ВІДКРИЛИ ЧОТИРИ ВУЛЬКАНИ НА АЛЯСЦІ.

ВАШИНГТОН, 9. вересня. — Наукова виправа Географічного Товариства під проводом д-ра Томаса Джегара відкрила на Аляскому Півострові 4 невідомі вулькани. Кождий з них названо іменем якогось славного американського геольога.

Виправа виробила мапи з 2,500 квадратових миль, досі ще не мапованих.

ВИЛОМ З ТЮРМИ.

ДЕДГЕМ, Месечузетс, 9. вересня. — Стівен Гоп, відомий вломник, що вижидає тут суду за вломи й убийство, пробував нині виломитися з тюрми.

Він убив з револьвера двох довірених вязників, що заступили йому дорогу, пострілив тяжко одного сторожа, але остаточно мусів піддатися переважаючій силі сторожів.

Поліція розвела слідство над тим, як Гоп дістав до вязниці пилки до перерізування заліза та револьвер.

ЗАКИДАЮТЬ ЕПИСКОПАМ ПОЛІТИЧНУ ОДНОСТОРОННІСТЬ.

РИЧМОНД, Верджінія, 9. вересня. — Смитовий комітет заявляє, що деякі епископи протестантських церков так сильно противляться виборови католика Смита на уряд президента Злучених Держав, що вони дозволяють уживати церковної організації для ведення агітації за Гувером, а часто навіть перемінюють сі організації на чисто політичні.

ЯК СУДЯТЬ ЛІНЧІВНИКІВ.

ГЕМИЛТОН, Алабама, 7. вересня. — Перед лавою присяжних суддів ставав нині обжалований за лінч Роберт Ленкастер, бувший офіцир алабамської національної гвардії. Йому доказано, що він брав діяльну участь у самосуді над Вилі Бердом у 1921. році. Мимо сього лава присяжних суддів не погодилася, щоби його признати винуватим, і його звільнено.

МАЮТЬ МОЛИТИСЯ ЗА МЕКСИКАНСЬКИХ КАТОЛИКІВ.

МОНТРЕАЛ, Канада, 7. вересня. — На основі спеціяльного припоручення римського папи в усіх церквах Монтреалу будуть завтра вірні римо-католики молитися за католиків Мексика. Богослужения в місцевій катедрі має відправити один з мексиканських епископів.

НЕ ОДУШЕВЛЯЮТЬСЯ ІНТЕРНАЦІОНАЛОМ.

ЛОНДОН, 7. вересня.— Робітничі заступники, що радять на Трейдюнійнім Конґресі, нечуткі на інтернаціональне світове обєднаннє. Це не означає, що конґрес є проти такого обєднання в принципі; він хотів тільки заманіфестувати, що не бажає собі навіть відродження Анґльо-совітського Трейдюнійного Комітету, бо совіти уживають робітничі орґанізації до своїх цілей і розбивають ті орґанізації, а не їх скріпляють.

ПОДРУЖНА ТРАҐЕДІЯ.

Нічну дня 27-го липня біля 23 години вертав з театру у Варшаві актор Казимир Байн з своєю жінкою, теж акторкою, Евгенією Байн. Бришевською. Пані Байн, сильно поденервована, пробувала зразу кинутися під трамвай, але муж її у цьому перешкодив. Поблизу вул. Халубінського вирвалася п. Байн з рук чоловіка й кинулася під авто. Шофер не вспів спинити воза, який переїхав через нещасну. Безпритомну відвезено до шпиталя, де вона в 3 години ранком померла в страшних муках. Нещасне подружжа побралося перед роком.

СКАРБ У СІННИКУ ЖЕБРАЧКИ.

Сосновецька поліція, хотячи, з санітарних оглядів, усунути з помешкання нехлюйну жебрачку Елізу Кобелєц, найшла в сіннику жебрачки 51,000 золотих у сріблі й 1,673 долярів у золоті...

ФУТРЯНА КОНТРАБАНДА.

Функціонарі граничної сторожі перевели останніми днями ревізію в варшавських складах футер. В 11 випадках склади опечатано, а в 10 випадках заквестіонований товар забрано й перевезено до маґазинів митного уряду. Загалом заквестіоновано 40,000 кґ. ріжних футер вартости коло 10 мільонів золотих. В багатьох випадках найдено фальшиві митні посвідки.

СМІЛИВИЙ БАНДИТ.

З Битомя повідомляють про сміливий розбишацький напад, якого там доконано на різницький склеп Пайкарта. До переповненого публикою склепу ввійшов 19-літній Курі Корсоба й, негайно вдаривши касієрку в голову, пірвав з отвертої американської каси звиток банкнотів і кинувся до втечі. Поліція й прохожі зловили сміливого бандита.

ЛЮБОВНІ ПОРАХУНКИ.

В Константинові в будинку староства мала на днях місце крівава траґедія. До комісаря Каси Хорих Коцковского наблизився в певному моменті контрактовий урядник С. Ґалінскі й, не промовивши слова, стрілив до нього двічі, після чого сам поклав себе трупом. Коцковского перевезено в грізному стані до шпиталя. Причиною крівавої траґедії мали бути любовні порахунки Ґалінского з Коцковским.

ВЖЕ Є ПОЛЬСЬКО-РУМУНСЬКИЙ КОРДОН.

Польсько-румунська делімітаційна комісія закінчила технічні праці над визначенням кордонів поміж Польщею та Румунією. Тільки визначення границь кількох місцевостей залишено для полагодження дипльоматичним шляхом.

КАТАСТРОФА НА ДНІПРЕЛЬСТАНІ.

„Правда" повідомляє, що на будові Дніпрельстану трапилася катастрофа, а саме: завалилася сталева стіна, довга 180 метрів. Ця катастрофа продовжить час будови на кілька тижнів і потягне за собою додаткові видатки в висоті кількадесять тисяч карбованців. Заступник голови Найвищої Господарської Ради СССР Долгов дістав доручення поїхати на Дніпрельстан та розслідити причини катастрофи і потягнути винуватих до відповідальности.

КОНТРАБАНДА НА ПОЛЬСЬКО-ЛИТОВСЬКОМУ КОРДОНІ.

Польська прикордонна сторожа попала на слід великого маґазину контрабанди на польсько-литовському кордоні в Віжайнах під Сувалками. Підчас трусу найдено кільканацять тисяч медвежих шкір. Керманичами й власниками пачкарського підприємства були купці Макс Межовскі й Раковскі, які мали під своїми приказами цілу армію пачкарів і агентів, розставлених продовж цілого польсько-литовського кордону.

ЗАГАДОЧНЕ УБИВСТВО.

Детективи зі славного лондонського Скотленд-Ярду займаються горячково розсвітленням таємничого убивства, що його виконали невідомі убийники на особі одної китайської міліонерки в лісі біля Лондону. На бандитське підложе убивства вказує та обставина, що вбиту ограбили з дорогоцінностей. Аналоґічним убивством займалася недавно французька поліція.

ЦИГАНСЬКА „АСЕКУРАЦІЯ".

З Букарешту повідомляють, що тамошнє „асекураційне" підприємство „Конкордія" завісило виплати. Переведене слідство виявило, що помисьлові директори підприємства Люпу, Ґольдштайн і Едельштайн розікрали 60 міліонів леїв. Підприємчивих директорів арештовано.

ЯК ЦЕ НАЗВАТИ?

Пишуть до львівського „Діла": Дня 1. 8. ц. р. приніс листонош у Стебнику до парохіяльного уряду письмо з Ради Шкільної Повітової в Дрогобичі. Коли священик підписався на рецепісі по українськи, сказав листонош: Прошен подпісаць сєн по польську! На запит чому, сказав: Так наказала пані почмістшині! Іначей бенден мєць непшиємносьці! — Чиж не цікаве? Навіть „почмістшині" в Стебнику видає вже язикові закони і за непослух тероризує! Адже відповідного закону міністерства дотепер дирекція почт у Львові не оголосила!

ЗНАВ, ДЕ ЙТИ ПОЖАЛУВАТИСЯ.

Калмен Оскнер, жид з Ланьцута, поїхав до Варшави, щоби пожалуватися перед президентом республики на свою невірну жінку Байлю. Коли замкова сторожа завернула його від воріт, пішов до місцевого рабіна. Але коли й там зустрінувся з відмовою, зробив пекольну авантуру і повибивав рабінови всі вікна.

ДІТОЧА ТРАҐЕДІЯ.

В Найкельн, у Німеччині, підчас забави над берегом каналу впав 5-літній хлопчик у воду і почав топитися. На поміч кинувся 6-літній брат. Був би ї цей утопився, колиб не поспішила на поміч 12-літня дівчинка, що саме в той час була біля місця нещастя. Кинувшись без надуми у воду, вирятувала старшого із братів. Молодший таки втопився. Прізвища геройської дівчинки ґазети не подають.

ВОЛОССЯ І ДОВҐОВІЧНІСТЬ.

Центральне статистичне бюро в Італії перевело статистику матузалемів. Зі статистики виходить, що з 51 столітніх жінок в Італії майже всі є брунетками. В звязи з тим пригадують учені, що північний, ясноволосий тип людей жиє значно коротше, як полудневий, темноволосий.

ТРАҐЕДІЯ КОНТРАБАНДИСТА.

Совітська гранична сторожа застрілила Жида Ґінкаса Ґебеля в хвилі, коли він переходив границю з контрабандою. В черевику застріленого найдено 1,800 долярів, які погранична сторожа забрала, а тіло вбитого закопала недалеко границі.

РІДКЕ ЩАСТЯ.

З Данціґа повідомляють, що інжинір Глиньскі „розбив" рулєтовий банк в Цопот, виграючи коло 2 міліони ґульденів.

ЛІҐА ЗНОВА ОСТЕРІГАЄ ПОЛЬЩУ Й ЛИТВУ

ВІСТРЄ ОСТОРОГИ ЗВЕРНЕНЕ ПРОТИ ЛИТВИ.

ЖЕНЕВА, 8. вересня. — Рада Ліґи Народів видала нині осторогу до Литви й Польщі, в якій взиваеться сі держави полагодити як найскорше між собою суперечку за посідання міста Вильни; в противнім разі Ліґа грозить, що вона встановить спеціяльну комісію, яка буде мати на цілі розглянути, на скільки справа Вильни грозить мирови в надбалтійських краях. Ліґа говорить як тіло, покликане до вдержання мира.

Проти видання сеї остороги виступав литовський премієр та представник на раді Ліґи Вальдемарас; він говорив, що того рода погроза не дасть виленській комісії розглядати справу спокійно. Проти нього виступив представник Голяндії, кажучи, що Ліґа може взяти під увагу всяку справу, яка на її думку грозить нарушенням мира.

ГЮЗ ВИБРАНИЙ ДО СВІТОВОГО СУДУ.

ВИБРАНО ЙОГО ОДНОГОЛОСНО.

ЖЕНЕВА, 8. вересня. — Нині відбулися тут два повні засідання Ліґи Народів, з котрих одно було посвячене спеціяльно виборови Чарлза Гюза на члена світового суду на місце Джана Бесета Мура.

За Гюзом заявилися всі присутні в числі 41. Між арґументами, які підносили проти нього, були головно два: один, що він давнійше був ворогом сього суду; другий, що він в Америці виразно партійна людина, ба навіть збирається обїздити при сьогорічних президіяльних виборах край з промовами за Гувером. Сі арґументи, видно, нічого йому не пошкодили.

АМЕРИКУ МАЮТЬ ЗАПРОСИТИ НА КОНФЕРЕНЦІЮ ПРО ДОВГИ.

АЛЕ КОНФЕРЕНЦІЯ ВІДБУДЕТЬСЯ ВІДАЙ АЖ ПО ВИБОРАХ.

ЖЕНЕВА, 8. вересня. — Великі держави Европи постановили запросити Злучені Держави на важну міжнародну конференцію в справі державних довгів. На сій конференції алїянти й Німеччина будуть старатися дійти до якогось порозуміння в справі сплати военних довгів та в справі Ренщини.

Конференція відай відбудеться аж по виборах, щоби в сей спосіб умови американської внутрішної політики не пошкодили конференції.

РОСІЯ БУДЕ СВЯТКУВАТИ РІЧНИЦЮ ВЕЛИКОГО ПИСЬМЕННИКА.

У ЧЕСТЬ ТОЛСТОГО ПОСВЯЧЕНИЙ ЦІЛИЙ ТИЖДЕНЬ.

МОСКВА, 8. вересня. — У понеділок починається у Росії святкувати свято столітньої річниці уродин великого московського письменника Льва Толстого.

Врочистости в його честь будуть тягнутися через цілий сей тиждень. Найбільше врочисто будуть його святкувати в Москві та в Ясній Поляні, де Толстой родився та прожив більшу частину свого віку.

Для перевозу всіх паломників до Ясної Поляни заведено спеціяльні поїзди.

ВИПАДОК ВІДОМОЇ АКТОРКИ.

ПОЛЯ НЕГРІ ВПАЛА З КОНЯ.

ПАРИЖ, 8. вересня. — Відома в Америці акторка Поля Неґрі, що віддана за грузинського князя Мдівані, впала тут з коня та потовклася так сильно, що лікарі бояться за її життя.

Лежала вона без притомности довший час. По 36-годинній кризі, кажуть лікарі, небезпека минула.

ВЕЛИКА АВТОМОБІЛЕВА КАТАСТРОФА В ІТАЛІЇ.

19 ЛЮДИЙ ВБИТИХ НА МІСЦИ, БОГАТО РАНЕНИХ НА ПЕРЕГОНАХ.

РИМ, 8. вересня. — Підчас перегонів автомобілів о 6. надгороду Европи, що відбулися на перегоновій площі в Монці, случилася найстрашнійша автомобілева перегонова катастрофа в історії автомобілізму.

Автомобіліст Матерассі, один з кращих італійських перегоновців, доїзджаючи до мети та виминаючи автомобіль, кермований автомобілістом Форесті, вдарив своїм автом авто Форесті. Передне коло авта Матерассі зіпсулося і автомобіль похилився вперед, але ґнав далі зі страшною скоростю вперед. Шофер пробував його задержати, але через те авто скрутилося на місци, відтак перевернулося кілька разів, проломило огорожу, що захороняла видців, та впало на лави для видців, де воно на місци вбило 19 людий та покалічило тяжко 26.

Перегони відбувалися далі до кінця.

КОМУНІСТИЧНІ ДЕМОНСТРАЦІЇ ПРОТИ МИРОВОГО ДОГОВОРУ КЕЛОҐА.

ПАРИЖ, 8. вересня. — Підчас демонстрації комуністів в париських передмістях проти мирового договору Келоґа поліція арештувала коло 800 людий. З того числа 30 задержано для дальших допитів.

Всі арештовані належать до організації комуністичної молодежи, яка власне того самого дня обходила свою річницю. Задержані поліцією люди се все чужинці, які не мали леґітимації на побут у Франції.

ВЕРЕСЕНЬ — МІСЯЦЬ СИРОТИНЦЯ-ЗАХИСТУ У. Н. СОЮЗА

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіти і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ІМІҐРАНТИ Й ВИБОРИ

З нагоди виборів знова вигринула дещо справа іміґрації. Оба кандидати двох великих партій виступили з заявами в справі іміґрації, з заявами виразними, хоч від себе не дуже ріжними. Оба кандидати годяться на потребу обмеження іміґрації. Оба вони говорять проти так званої засади „національного походження", хоча Гувер хотівби зробити основою обмеження іміґрацію в 1890. році, а Смит іміґрацію в 1920. році.

У сих заявах оба кандидати звертаються по симпатії до іміґрантів. Вони хочуть у сей спосіб приєднати собі людий, роджених поза границями Америки. Гувер промовляє більше до іміґрації зі західних країв Европи, Смит до так званої нової іміґрації, що прибувати почала вже після 1890. року. Гувер спеціяльно покладає богато заходів і трудів, щоби приєднати собі американських Німців, тоді як Смит старається зєднати собі Айришів, Італійців, Поляків і Жидів. Гуверів комітет видає спеціяльні відозви, в яких доказує, що Гувер не був ніколи підчас війни „анти-джермен"; демократи на конвенції підносять виразно заслуги Вилсона для Польщі, а Смит видає до Жидів спеціяльні новорічні желання.

Обі партії виходять видно зі заложення, що в Америці істнують іміґрантські ґрупи, з яких кожду можна за одним замахом приєднати собі для одного або другого кандидата. Виходилоби з того таке, немовби всіх Німців, всіх Італійців, всіх Поляків, всіх Жидів, просто кожду іміґрантську ґрупу можна громадно доставити одній або другій партії, зовсім як гуртівники доставляють худобу, скуплену від подробичних покупців.

Таке розуміння політичних обставин серед ріжних іміґрантських ґруп піддержують ще й досі деякі іміґрантські ґазети й провідники, щоби в сей спосіб використати вибори для своєї особистої наживи з партійної скарбниці одної або другої партії. На ділі однак, коли навіть у котрім народі таке колись і було, то нині вже таких умов нема. Навіть серед політично зацофаних ґруп політичне образованне поступило під впливом американських відносин значно вперед. Нині в Америці вже нема ні одної іміґрантської ґрупи, яку провідники моглиби „доставити" як худобу одній або другій партії. З поступом політичного образования серед іміґрантів настало зріжничкованне політичних поглядів; кожда іміґрантська ґрупа розбилася на ріжні партії; в кождій ґрупі є републиканці, демократи, соціялісти й комуністи. Хоча в одній або другій ґрупі може хвилево й переважає одна або друга партія, але на загал іміґранти дорівнюють політичним образованнем родовитим Американцям, як що їх не перевисшають.

НА ЗЛОДІЮ ШАПКА ГОРИТЬ

Розпочавши нову добу збільшення протирелігійної боротьби, большевики особливу увагу звернули на українську автокефальну церкву. Тому, що ця церква є національною українською й з московською в жадні відносини не вступає, сучасна московська влада на Україні вбачає в істнуванню української церкви велику загрозу єдности бувшої російської імперії.

З чекісткою жовчю й ненавистю пише „Пролетарська Правда" про українську церкву в числі 177 від 1-го серпня. З обуренням вона констатує, що українська автокефальна церква на Україні серед свого рідного народу має величезний вплив та міцно зорґанізована. Московські держиморди від комунізму не звертають у-вагу на московську контр-революційну церкву, що й досі цареславним дурманом забиває голови українського населення. Звичайно жива московська церква та діяльна „українська" для большевиків навіть пожадані, як чинники, що розбивають національну єдність українського народу.

Тому, що на чолі української православної автокефальної церкви стоїть Православна Церковна Рада, обібрана на всеукраїнськім церковнім соборі, то головні напади большевиків звернені проти Церковної Ради. Не лише релігійна, але й та культурно-національна робота, яку провадить на Україні Церковна Рада, большевикам дуже не до смаку, й не дає спокою московським посіпакам на Україні. Нападаючи взагалі на працю Церковної Ради, „Пролетарська Правда" особливо лає її за видання книжки: „Короткі промови для допомоги проповідникам церкви".

Зазначуючи, що цю книжку написали українські єпископи та архієпископи: митрополит Липківський, Малюшкевич, Шараївський та вчений священик Чехівський, „Пролетарська Правда" вбачає контр-революцію в тих словах митрополита Липківського:

„...і за ріжні принади світу цього йде безсоромна торгівля найкращими почуттями, найвищими прагненнями людства. У нашій церкві, навіть між її священиками, зявляються зрадники, які не тільки зрікаються священства, а зраджують Христу **за сучасні срібняки**, навіть пишуть в часописях заяви про свій вихід з церкви. О, Юдине окаянство! Від нього збережи, Боже, душі наші, Амінь".

Здається цілком ясно й виразно, що цей цитат з проповіди направлений проти того священства, що зрікається свого звання й кидає свою паству. Але „Пролетарська Правда" кричить караул про „контрреволюцію", про те, що тут є напади на совітську владу, напади на московських ґенерал-ґубернаторів з їх держимордами на Україні.

Далі ґазета подає таку виписку з проповіди митрополита:

„Це-ж про наш нарід, про нашу церкву казав Тарас Шевченко, що його „що-день Пилати розпинають, морозять, шкварять на вогні". Але який світ тепер настав: наш нарід поділився. Одні, як той, що розпятий ліворуч Христа, хоч і самі мучаться, знущаються над Христом разом з тими, що його розпинають. Але ми, що єднаємось у свою рідну українську церкву, ми будемо уявляти собою того, що розпятий був праворуч Христа".

Ці слова проповіди сказані про поділ українського населення між ріжні церкви на Україні: між національно-народню та московську антинаціональну, антинародню. Але большевики приймають їх на свою адресу, бо добре знають, що вони є саме тим розбійником, котрий був на хресті ліворуч Христа, а тому ґазета лукаво говорить, що: митрополит вказує „на якогось символічного розбійника, що ліворуч Христа". Тим вона дає пояснення читачеви, що під цим треба розуміти большевиків.

Слідуючі слова з проповіди митрополита кидають в гарячку большевицького журналіста-чекіста:

„Церква наша відроджується до нового вільного життя. Поки стане вона з Христом у раю небесному, **вона ще тут на землі, силою Христовою, повинна утворити небесне царство, дати нашому народові те Христове життя**, якеб було найкращою втіхою, найбільшим щастям для нього на землі".

Большевики знають, що нарід український шукає собі найбільшої втіхи та найбільшого щастя на землі у своїй власній державі, а тому „П. Правда" на це пише:

„Небесне царство на землі! **Це щось нове — чи не демократична це народня республика — УНР?** Бо на землі, за думкою Липківського, не все гаразд для церкви".

Не лише для церкви, але й для всього національного життя українського народу не все гаразд. Це сама „Пролетарська Правда" добре знає й боячись, щоб український нарід не вирвався з московських лабет, кличе чекістів на боротьбу проти української національної церкви. Не диво: на злодію шапка горить.

ЧУТКИ І ЗДОГАДИ

Ситуація української греко-католицької церкви в Галичині є під сучасну пору слабша як колинебудь дотепер. Консеквентна польська політика у відношенню до української греко-католицької церкви, політика без огляду на цей чи инший політичний режім ведена неодмінно в стилю Станіслава Ґрабского, дальше конкордат якраз сповнена мрія і фабрикат цьогож таки вшехпольського Торквемада, а врешті й инші причини, як ось опортуністична політика многих наших духовних, довели до того, що церква ця стоїть уже доволі виразно на початках занепаду. Користаючи з цього, православна течія починає розвиватися на просторах, на яких досі міцно і неподільно стояло українське католицтво. Безперечно, що до згаданих причин занепаду слід зачислити ще й те, що теперішній Pontifex maximus Пій XI різко відмінно від свого попередника папи Венедикта XV веде небувало яскраву в анналах Ватикану польонофільську політику. Він, бувший Ахіллес Ратті, як апостольський нунцій в Польщі, так задивився у 15 міліонів державного католицького польського народу, що зовсім уже не бачить поверх 4 міліонів недержавних українських католиків. Можливо, що він як і Ватикан не вважає цього за свою Ахілеву пяту, але українська греко-католицька церква під Польщею доволі вже виразно знаходиться в початках занепаду.

Тимто усякі події, чи навіть чутки, які дотичать української кат.-церкви, викликують в українській суспільности відгомін. Суспільність наша навіть дуже жваво інтересується тим, яких то середників вжиє і сама українська католицька церква і Ватикан на цей очевидний занепад і крізу. Суспільність наша є переконана, що особливо митрополит Шептицький здає собі дуже добре справу з поваги ситуації і длятого до кождого його виїзду до Риму привязує ріжні здогади і міркування. Так діється саме й тепер. Митр. Шептицький обертається ще за кордоном, а вже довкола його поїздки кружляють ріжні вістки і здогади. Польські і деякі українські ґазети принесли вістки, що митрополит Шептицький має бути чи є уже іменований кардиналом, залищить митрополичий престіл у Львові і дістане титул одного зі східних патріярхів. На його місце до Львова мавби прибути єпископ Хомишин зі Станиславова, що від самих початків свого єпископства є на военній стопі з українською суспільністю і в дуже натягнених відносинах з більшою частиною священиків своєї епархії.

Щодо першої концепції з митр. Шептицьким то вона є правдоподібна і можлива. Щоби була певна, цього ніяк ще сьогодня не стане ніхто твердити. Колиб це одначе справдилося, і митр. Шептицький відійшов зі Львова, то це властиво означалоб, що на занепад української католицької церкви не знайдено ліку. Формальним вивищенням митрополита прикритоби тільки його мовчаливу і до певної міри навіть траґічну резиґнацію з дальшої активности в ролі галицького церковного зверхника. Наслідків ґрабсько-римського конкордату не закритоби навіть кардинальським капелюхом.

Що-ж до другої концепції з єпископом Хомишином, то вона майже неправдоподібна. Бо кому може бути потрібне і корисне, щоб єпископ Хомишин як митрополит поширив фронт боротьби з українською суспільністю на цілий край? А так у великій мірі сталосяби, колиб еп. Хомишин перейшов на митрополичий престіл до Львова. Радше еп. Хомишинові слідби було побажати з щирого серця, щоб він вибрався у безповоротну подорож до Риму і там заокруглив свою карієру хочби навіть кардинальським капелюхом.

(„Рада").

В. Кедровський.

1917 РІК.

(203)

Як я вже згадував, одні з дверей нашого „клюбу" вели в помешкання якоїсь жидівської родини, що цілими днями перелякана тиснулась у суміжній з нами кімнаті, найбільше віддаленій з надвору. Через ці двері ми скомунікувались з нею й одержували звідти інформації про становище в Києві. Не знаю вже, якими шляхами вони діставали відомости. З тих інформацій було ясно, що становище на Українців з кожним днем гіршало.

Одного дня вже перед вечером вони нас повідомили, що большевики „вже... захопили весь Печерськ*) і тепер бої точаться кількись кварталів вище нашого помешкання, а також, що „штаб" Вільного Козацтва з будинку Миколаївська № 9 (де ми сиділи раніше), вже вийшов.

Варта наша негайно перевірила ці відомости, а також довідалась, що штаб М. Ковенка зі старого помешкання теж кудись перейшов.

Що робити варті з нами? Що робити їй з собою? Ні відкого не можна було довідатись.

У нас зявилось підтвердження одної з наших гадок, що з нами мають зробити. А саме: нас мають залишити в руки большевиків, щоби вже ті вчинили свій суд і розправу. Правдивість цієї гадки до певної міри підтверджувало дальше поводження з нами.

Але при чому-ж тут цей десяток прекрасних козаків, що вартує нас? Чому вони повинні загинути разом з нами від рук червоних? За що вони стануть зрадженими своїми начальниками? Останніх два дні ми не бачили п. Горобця. Очевидно, він занятий боями, не міг до нас прийти, та й ми-ж находились не в його безпосередньому розпорядженню, а були в руках М. Ковенка, Б. Мартоса, М. Порша та М. Чечеля.

Ми будували ріжні пляни, як бути, як вийти з цього стану й врятувати невинних людей. Коли в нас, як обвинувачуваних „у большевизмі" могли бути хоч невеликі надії на можливість уникнути негайного розстрілу, то у варти цього не було.

На щастя тут наспіло повідомлення від члена Ґенер. Комітету Ф. Селецького, що штаб оборони Києва тепер міститься у військовому міністерстві й збираються далі відходити.

Прекрасний національний робітник, кристальної душі людина (він, на превеликий жаль, тепер уже вбитий червоними), увесь час робив заходи в нашу користь, а зокрема хотів вирвати мене з лабет Порша-Ковенка. Але йому цього доконати не пощастило, не дивлячись на те, що він зібрав за мене поручительство майже всього військового міністерства на чолі з тов. міністра О. Жуковським.

Він мене знав добре по роботі в Ґенеральному Комітеті й військовому міністерстві й, очевидно, цінив, коли дня за три-чотири до мого арешту зробив, не сказавши тоді мені в чому річ, заміну зо мною, яка моглаб коштувати його життя.

Я завжди ходив у своїй відмінній кавказській „папасі" (кучма уніформу Осетинської бриґади). Він пристав до мене, що моя шапка йому дуже подобається й він хоче її поносити трохи, а мені дасть свою. Нічого не знаючи, я з ним обмінявся шапками. Лише по трох місяцях, коли ми з ним знову стрінулись у Києві, вернули один другому „позичені" шапки. На моє жадання він пояснив, що мав автентичні відомости, що мене мають забити й як розпізнаюча прикмета була вказана моя шапка. Яка ґрупа мала такий намір, він не сказав мені, відповівши, що, мовляв, сам не знає. Цей штрих характеризує, якої високої ідейности й самопосвяти був цей кристалево-чистий ідейний національний робітник нашого військового визвольного руху. Адже носячи мою шапку, він сам ризикував тим, що загрожувало мені.

При цій нагоді пригадаю ще одного члена Ґенерального Комітету Петра Крамаренка, що також, не сказавши мені чому, взяв мою походну шинелю й носив її, аж поки не поляг в бою з большевиками на вулицях Києва, біля ботанічного городу. Десь на 5—6 день большевицького повстання забито його в завзятім бою. Моя шинеля була підписана, а тому хтось, прочитавши на ній „В. Кедровський", розніс вістку, що то вбито мене, а я вже тоді сидів в арешті. Це дало претекст одній з одеських ґазет написати мені некрольоґ, який я мав задоволення прочитати пару місяців пізніше.

Чому П. Крамаренко взяв мою шинелю, я не знав і не знаю. Але коли зайшла мова про нього, то хочу пригадати один епізод з його діяльности як Члена Ґенерального Комітету, що мав відгомін навіть на московському церковному соборі в осени 1917 року.

В Києві нам, Українському Військовому Ґенеральному Комітетови, бракувало порядної друкарні. Нам треба було видавати ріжні накази, статути, інструкції, „Вістник Комітета", культурно-освітну літературу, а найбільше випускати аґітаційні й контр-аґітаційні летючки для війська й населення.

Трапилася несподівано нагода добути гарну друкарню. Біля Бердичева на Київщині був російський монастир, що мав гарну друкарню. З давніх часів цей монастир був осередком російської цареславної й чорносотенної та українożерської пропаґанди. В часи революції він також своєї діяльности не припинив і не змінив, а трохи виждавши, почав знову все збільшувати свою протиреволюційну, а головне протиукраїнську пропаґанду. На чолі його стояв монах Віталій, український ренеґат, що розвинув зрештою широку аґітацію проти Центральної Ради. Монастирська друкарня випускала численні протиукраїнські та цареславні й чорносотенні летючки. Нарешті на це звернув увагу Ґенеральний Комітет і вирішив одним замахом вбити двох заяців: припинити чорносотенну й протиукраїнську діяльність Віталія та здобути для Комітету гарну друкарню.

Знайшли відповідне помешкання в Києві, й вирішили перевезти сюди друкарню. Всю операцію було доручено Петрови Крамаренкови, який на трох великих авто-грузовиках, що прибули до нас з Петрограду, поїхав до монастиря. Там він предложив Віталієви постанову Ґенерального Комітету на конфіскацію монастирської друкарні та наказ йому, Крамаренкови, перевезти друкарню в Київ.

Звичайно, „отець настоятель" стращенно запротестував, що хтось „посягає" на боже майно й хоче перешкодити розповсюдженню серед населення „слова божого". Монахи зібрали з сусідних сіл розаґітоване сільське населення, яке повинноб, на їх думку, силою недопустити до „осквернення" монастиря. А щоб не дати друкарні винести з помешкання, то перед головними дверима її „отци священствующіе" поставили престіл і почали відправляти безперервну Службу Божу та всякі „моленія творити". Щось дві добі вів переговори П. Крамаренко, але одержавши мій катеґоричний наказ привезти до Києва друкарню, коли треба то разом з „отцами монахами", яких віддамо до суду за спротив владі; коли треба, то вжити військову силу, П. Крамаренко вирішив узяти підступом друкарню. Механіки її вже розібрали, але не могли винести через двері, заставлені престолом. Тому в ночі, коли „отци" заводили свої „моленія", шофери при допомозі селян розібрали з другого боку стіну й погрузили машини на авта.

Побачивши це, монахи поспішили поставити свій престіл перед першим автом, так, щоби авто не могло рушитися вперед, не зачіпивши престола, й почали „гаряче молитися", сподіваючись, що це підюдить селян виступити проти „хулітелей". Але селяне мовчки придивлялися цьому „бою" й висловлювали скорше симпатії на сторону П. Крамаренка ніж монахів.

Нарешті П. Крамаренкови набридли переговори. Тим більш, що вже наступила ніч, починалася буря: блискавка вже блискала й грім гремів. На цьому фоні, при світі смолоскипів, „неістово молящиеся" монахи дійсно творили якусь „зловіщу" картину. Перше авто дало холостий хід машині, відкривши глушителі. Несподіваний грохіт міцних моторів злякав „творящих моленіе" й вони шарахнулися в сторону, сподіваючись, що „безумци" автом розтрощать престіл. Але авто потихенько зпочатку пішло назад, а потім, обходячи навколо престіл, рушило до брами, а за ним два другі.

Побачивши це, отець настоятель Віталій стратив свій олімпійський погірдливий вигляд і кинувся до П. Крамаренка, слізно просячи не брати друкарні з „Божого Дому". І тут несподівано заговорив він гарною українською мовою:

— Та я-ж і сам Українець. Залишіть нам хоч одну машину! Чогоб то я, Українець, виступав проти свого народу, проти своєї влади?"

Але побачивши, що й це не пособляє, почав апелювати до селян, щоби „боронили „своє монастирське добро". Дехто з селян подав лише репліку: „Ну, коли беруть, то значить ім потрібно. А ви й без друкарні обійдетеся. Центральна Рада — наша влада".

(Далі буде).

*) Частина Києва.

ЗА ШПІОНАЖУ.

Перед катовицьким судом почався процес проти трох Поляків, Ваната, Ґапіньского й Урбаньского, які оставали на услугах німецького шпіонського бюра.

БАТЬКО ВБИВ ДИТИНУ.

Львівський музикант Фердинанд Куропатніцкі вбив свою десятимісячну дитину, після чого втік з помешкання. Поліції вдалося його зловити й відставити до тюрми.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

НОРТГЕМПТОН, ПА.

На Народний Дім у Гнилицях Великих.

На Народний Дім у Гнилицях Великих, повіт Збараж, зложили слідуючі: Іван Ґулька $10; по $1: Іван Осичка, Василь Боць, Семко Вітушинський, Ілько Кібала, Марко Брощак, Павло Федерчук, Ю. Мичуда, Ів. Вербіцький, В. Коненаш, о. Й. Ялечко; Ів. Жирбецький 75 цнт., Ілько Охоцький 25 цнт. Разом зложили 21 долярів, котрі я вислав 1. вересня на адресу Василя Сторожука, писаря Комітету Народного Дому в Гнилицях. Оплату пересилки грошей в сумі $1.15 заплатив я своїми грішми. Жертвували громадяни з чужих сіл якби на своє рідне село, за те їм щиро дякую. Ще раз викликаю односельчан зі Скрентону, Нюарку, Гіксвіл і Вестбери: Дорогі Родимці! Чому не відозветесь на клич наших братів з рідного села? Чому не збираєте жертв на будову Народного Дому в рідним селі? Таких ліст на збірку вислано до Америки ще чотири. Що з ними? Сплатім довг, що є на Народнім Домі. Не глядім байдужно на нужду братів. Отож до діла, односельчане, щоб не було нам ганьби, як колись здиблемося з нашими братами.

Іван Ґулька.

—o—

ГАРТФОРД, КОНН.

На боротьбу за визволення.

В нашій громаді заложено комітет, який має на меті давати систематичну поміч Військовій Орґанізації, що продовжує революційну боротьбу з ворогами нашого народу. Ми прийшли до переконання, що така орґанізація може відограти велику і важну ролю в історії нашого визволення, бо такі орґанізації істнували в других народів, Італійців, Ірляндців, а навіть у Поляків. Такі орґанізації не дали суспільности завмирати і зрікатися зі своїх самостійних ідеалів та звільна погоджуватися з ворожим пануванням. Тому така орґанізація так дуже потрібна і Українцям. Ми бачимо, як це поділало на наш нарід, коли він читав про ті послідні процеси перед польським судом в краю, де то судили наших борців, членів української тайної революційної орґанізації. Коли таких борців буде більше, ми таки зможемо прогнати ворогів з нашої землі. І на піддержку такої орґанізації наші громадяни зговорилися складати жертви. Тепер жертвували: В. Данилів $5, В. Мовчук $2, Д. Каганяк $2, Й. Бойчук $2; по $1: о. А. Пристай, М. Солецька, З. Процик, М. Пащак, М. Муравська, Н. Хорнат, О. Олійник, Сирока, Способець, М. Максимів, С. Шаркевич, М. Дерих, П. Пивоварчук, Й. Каганяк, Л. Угрин, А. Ковальський, Т. Філярчук, Н. Корінь, П. Медвідь, Ю. Медвідь, Й. Бойко, М. Курдина, Л. Апанович; П. Драпяк $4.50; Д. Гринчук 50 цнт., М. Пільчак 50 цнт., Мотиль 50 цнт. Разом зібрано $40 і призначено на Військову Тайну Організацію.

Петро Драпяк.

МУЗИКА ПРИРОДИ.

Славний скрипак Крайслер назвав в одній лондонській газеті спів ліса найгарнішою музикою. „Я покріпляю мої вуха музикою ліса; вона мене відсвіжує, коли всі інші тони не роблять уже на мене враження. Це лік, який все вилічить. Вітер є основним тоном богато музики природи. Можна навіть розріжнити тони, які вітер викликає **в ріжному збіжі.** Примірои низький голос пшениці може подобається нам наче бас співака, вищий тон ячменю наче сопран співачки, а різкіший, але милий тон вівса часом подобає на тенор, а часом на ясний голос хлопчини, що співає на хорах. Одначе буває часом і так, що ніяка музика в світі не ділає так гарно, як глибока тишина. Коли все довкола тихо, тоді будяться внутрішні звуки (гармонія), а в таких хвилях можна зрозуміти гармонію всесвіта".

В давних часах моряки боялися плисти біля Сильту, бо вірили в забобони, коли чули там таємничі звуки. А ці звуки то був шелест вітру, що торкався очерету. Коли архиепископ Донстен (жив у 10-му столітті) повісив сольську гарфу на вільному просторі, а вітер, торкаючися її струн, викликав звуки, його обвинуватили у чарах. „Співуче дерево" з „Тисяча й одної ночі" й інші подібні казки знаходять оправдання свого повстання в музиці ліса. Єзуїт Атаназій Кірхер (що жив підчас 30-літньої війни) каже, що вітер викликає між деревами потрійний звук, коли посадити сім дерев пропорціональної величини у відступі сімох літ. Музик Матесон (жив у половині 17-го століття) писав про „підземний концерт скель у Норвегії".

Звучні каплі води у славній печері Фінґаля на Ґебридах дали композиторові Мендельсонові нагоду для написання „Ґебридської Увертури". Навіть мертвий камінь може викликати музичні звуки. До таких належить Гумбольтова Скеля над берегом Оріноко, або стовп Мемнона в Єгипті. Кажуть, що цей Мемнонів стовп видає співучі тони при сході сонця наслідком скореї зміни температури.

Подібні загадочні звуки природи чути в Піренейських горах (в Еспанії), в Персії, в Синаю („біжучий пісок"), в Швеції, на Цейльоні (де богато дослідників ствердило т. зв. чортів голос). У Німеччині біля Тронекена (Редербахська долина) чути звуки все однакові, наче голоси дзвонів. Явища цього вчені досі не вияснили.

Нема сумніву, що музика природи мала великий вплив на повстання і розвиток музичної діяльности людства. Наслідуванню голосів птахів у найдавніших китайських переказах завдячують Китайці музику. Вже тому богато тисяч літ Китайці вживали „скельної гармонійки" зв. „Ніокінг" із звучних каменів. Єгиптяни завдячують свою ліру порожній шкаралупі черепахи, яка на вістрі видає звуки.

Гр. Возняк.

ЗАКЛИК

До всіх всечесних українських громадян і робітників з пов. Камінка Струмилова, Галичина.

В тяжкий час приходиться підписаному Комітетови звернутись до нашого працюючого громадянства з традиційною просьбою о **„Почесний Дар"** на будову Народного Дому читальні „Просвіти" в Ліску, повіту Камінка Струмилова:

Хоч наше рідне громадянство свідоме всіх трудноців матеріяльного положення нашого народу, але проте в імя великої ваги і так пекучої конечности освітної праці, підписаний Комітет в імени всіх тутешніх громадян кличе о поміч і о дрібний даток — о даток поживи для духа не одного чоловіка, не одної особи, але о даток поживи для духа цілого народу.

Знаємо офіру нашого всечесного громадянства і сміло просимо о прибуття нам з поміччю. Ласкаві датки, хотяйби найменші, просимо присилати на руки підписаного Комітету в Ліску, почта Милятин новий, через Банк Взаїмних Обезпечень „Дністер" у Львові, ул. Руська ч. 20.

Маємо надію, що цею дорогою одержимо від рідного громадянства поміч і згори дякуємо старо-українським словом „Спасибіг за ласкавий даток".

Теодор Антоків, голова;
Михайло Чупіль, секр.;
Михайло Жук, скарбник.

ПОДЯКА

Отсим складаю сердечну подяку Вп. Урядникам У. Н. Союза за уділенне мені з Фонду Запомогового помочі в сумі $50. Рівнож дякую і місцевим урядникам відділу 151 в Алентавн, Па., за їх старання а й поміч для мене нещасливої, хоч молодої жінки. Хай кождого Бог хоронить від хороби, яку я вже терплю кілька літ. Кінчу і взиваю всіх сестер на землі Вашінґтона: Вступайте в члени нашого дорогого Батька-Опікуна У. Н. Союза, бо тільки такий добрий батько, як наш славний Союз, може обтерти сльози в наших туаємних слабостях.

В залученню пересилаю $5 на Сиротинець-Захист при У. Н. Союзі. Хай моя хотяй маленька цеголка причиниться до збудовання сеї, так нам потрібної інституції.

Параня Лаба.

Др. В. Клодницький.

ІСТОРИЧНИЙ РОЗВІЙ ДЕРЖАВНОЇ ДУМКИ

(Передрук заборонений).

(12)

(Продовження).

Як сказано вже висше, держава становить другостепенну орґанізаційну цілість. Це звязок оснований людьми для добра загалу. Завданням держави є удержувати рівність всіх перед правом і старатись о добробут народа. Ціцерон аналізує навіть термін держава „respublica" — інституція для народа (народ — populus).

Щодо повстання держави, то Ціцерон погоджується в тій справі із Аристотелем, а іменно, що людина має інклінацію (нахил) до орґанізаційного життя. Ціцерон говорить: **Homo est animal sociale** — людина є соціяльним (товариським) єством. **Вроджений нахил до орґанізаційного життя творить державу.**

Щодо форми держави, то погляди Ціцерона годяться із поглядами Полібія. Держава повинна мати такий устрій, який мавби у своїй конституції елементи: 1) монархістичний, 2) аристократичний і 3) демократичний.

На цьому кінчиться державознавство старинних, перед Христових віків Греції і Риму. Тут можнаб хіба лише додати те, що політичних писань у старинній історії мало бути дуже богато. Те, про що ми говорили, це лише краплинка в морі, це лише фраґменти, уривки того, що випродукував дух старинних віків. Примірои ми про римське державовідання та про політичну літературу говорили дуже мало, — ми згадували твори 3-ох, зглядно двох письменників. Чом так? Чи Римляне пр. так мало на тому полі сотворили? Ні, Римляне цілком певно сотки-тисячі творів політичного характеру булиб людству залишили, передали, колиб не наглий розвал західно-римської імперії.

Не місце тут розводитись над історичними подіями, бо наше завдання інше, — одначе для характеристики величі столиці римської імперії, Риму, увявім собі, що Рим це в 2-му віці по Христі мав 78 бібліотек, 423 храмів, 3785 артистичних державних статуй, богато театрів, цирків, купалень і т. п. Один римський театер міг помістити около 23,000 осіб, а один цирк був такий величезний, що числив 385,000 сидячих місць.

Римська імперія, зглядно західна римська держава, зі столицею Римом, де були нагромаджені всі здобутки римсько-грецького духа, після наладу Вандалів 455 р. та Ґотів при кінці 6-го століття, так занепадає, що Рим через кількадесяток років стоїть у руїнах, цілком пусткою. В румовищах м. Риму пропало богато-пребагато, — між іншим і політичних творів, які колись заповняли десятки державних бібліотек у Римі.

СЕРЕДНОВІЧНІ ЧАСИ.

Державознавство середновічних часів.

Державознавство середновічних часів не є продовженням і дальшою розрібкою та основнійшим поглибленням тих бань, які нам залишили Греки і Римляне. Чом? Державознавство середновічних часів остає довгі віки під впливом християнізму, який в перших часах має характер анархістичний і ворожий всему тому, що сотворив-виростив поганський світ. Християнство, яко таке, мало добрі і лихі свої сторони, які відбивалися і на державовіданню.

Добрі сторони християнства.

Християнство проповідувало вірність всіх людий і голосило новий світ ідей і вірувань, давало душі нові стремління — нечуваний підем духа і принаду позагробового життя. Християнство виплекувало нових, завзятих, захоплених новою ідеєю людий, готових на всякі жертви ради благородного навчання Спасителя.

Уемні сторони християнства. Християнство виступало ворожо проти греко-римської науки на кожній ділянці і фанатично нищило все, чого не випродукували християне.

Християнство підривало родину (відриваючи нераз дітий від родичів, жінок від мужів, мужів від жінок і дітий); воно зпершу не признавало держави і громадського ладу, бо на чолі держави стояв поганин, а пізніше світський чоловік. **Християнство в первісних часах нехтувало нарід як жерело закона і власти,** бо, на думку християн, всяка влада на землі походить від Бога. Дальше, християнство не признавало рівнож вироблених і викультивуваних чеснот громадянина як, гордість, фізична краса, сміливість і неуступчивість, **бо християнство бачило свій ідеал у покорі, податливости, умертвлювані тіла і самовідреченню — до життя на пустині, чи бичованню самого себе включно.**

Вкінці, **християнство** показало себе дуже нетолерантним і **мстивим — головно на полі догм, де нераз доходило аж до різні** (пр. Аріяни одного дня вирізали 2000 Афанасіян в Александрії, боротьба церкви з державою та ріжні різні й інквізиція).

Після такого терпкого вступу приходимо до „фільософів" — державнознавців середних віків. Їх було мало і до — приблизно 13. століття, в західній Европі християнське державознавство майже зівсім не розвивається. Воно не сотворило майже нічого нового, бо воно занятє було головно одним питанням — хто старший повинен бути — **папа, чи світський володар?!**

Св. Августин — St. Augustinus, 354—430. Його твір „De civitate Dei" — „Царство боже", говорить нам, що держава світська не має сама в собі ніякої рації буту. Вона є ділом гріхшим. Рацію буту на землі має лише церква Христова. Держава одначе себе може спасти й уподобатись Богу, коли вона обороняти буде Христову віру. На землі власть мати може намісник Христовий! На землі істнує боже право на основі „обявлення", яке висше стоїть ніж державне право, — одним словом, на думку св. Августина, держава повинна бути підчинена церкві.

Тома з **Асквіту, 1225—1274.** Його твори, в котрих говориться про політику і державу є: 1) **„Summa Theologiae"** = „суть богословія" і 2) **„De regimene Principum"** = „Засади правління монарха".

Політична мудрість Томи з Асквіту є ось така: завданням держави є береження світських інтересів і дбаєея про матеріяльний добробут краю.

Держава одначе не всилі дати людям щастя, бо вона не в силі вирощувати своїх громадян в чеснотах — в моралі. Державне право не може дати людям щастя, бо лише ласка божа, яку з небес, передає церква, може ущасливити людий. Так, як душа управляє людським тілом, — каже Тома з Аквіну — так само, церква повинна правити державою. **Папа римський, голова церкви, є володарем християнського світа. Папа рівнож є зверхником всіх християнських монархів.**

Такою була ідеольогія Томи з Аквіну!

* * *

Взагалі нам би треба підкреслити, що церква, римська церква, довгі віки боролася зі світською владою о власть світську. На протязі цілого середновіча, та навіть на протязі першої половини новійших часів — ген аж до 1871 р. церква христова, з папою римським на чолі, більше сили і енерґії витрачувала на здобуття світських впливів ніж на чисто церковні справи.

В часах Томи з Аквіну римська церква з папою на чолі, була могучішою, ніж німецький цісар. — „спадкоємець" західно-римської держави. (Тут нагадаймо собі от хочби боротьбу папи Григорія VII з німецьким цісарем Генрихом IV, в якій папа виходить побідником — Каносса, 1077 р., дальше хрестоносні походи, різню папськими військами 1176 р. під Legnano — в Італії, вкінці вояовничість і успіхи на полях бою і в політичному життю).

Погляд Томи з Аквіну на повстання держави.

Тома доказує, що держава повстає на основі нахилу-інклінації до орґанізації (**Homo est animal sociale"** — Аристотель-Ціцерон). Щодо форми держави, то найліпшою формою є умірковапа монархія **(regimen politicum!)** Одначе така монархія повинна бути підчиненою папі римському. Ці виводи про зависимість держави-монархії від папи є наче повторенням того, що звичайного говорив папа римський Інокентій III., (1198—1216 р.). Інокентій III. порівнуючи владу папи зі світлом сонця — владу монарха-цісаря зі світлом місяця, говорив: **„Як місяць світить лише позиченим світлом сонця, так влада цісаря є лише відблеском папської влади!"**

(Дальше буде).

ТОЧНИМ ТРЕБА БУТИ.

(Гумореска).

Семен Гіркий був фанатичним приклонником точности. Його називали ходячим годинником, до якого кожна людина могла приновлятися. Інші годинники часом станують, Гіркий ніколи. В інших годинниках попсується часом якась пружина, в нього всі пружини були в найкращому порядку. Він функціонував бездоганно.

Гіркому було вже сорок літ, але він не вступив у це, що називають подружим станом. Він узагалі не вступав у ніщо. До того він був заобережний. Одначе в подружий стан він радо вступив би був. На жаль, була перешкода. Не було жінки, що відповідала би умовинам, які Гіркий ставив щодо точности.

Коли інші стрічають дівчину, якою поважно зацікавилися, то беруть під увагу і це і те: гроші, літа, красу, добру славу і характер. Не те Семен Гіркий. Щоправда, він також знав оцінити гроші, молодість, красу, добру славу та бездоганний характер. Але ще більше цінив він точність. Його жінка повинна також була бути годинником, що йшов би точно на секунду, що ніколи не станув би та якого пружини функціонували би бездоганно. Звичайно вони зле йдуть. Мають що прикмету спільну з жінками, що звичайно спізнюються.

Перше, що робив Гіркий, коли знову мав суджену, було: піддавав її строгій пробі, чи не спізнюється вона. А його наречені досі все спізнювалися. Одна на одну годину, інша на пів години, третя на пятнацять хвиль. Щось такого не міг Гіркий стерпіти. Краще лишитися парубком.

Та доля захотіла, що Гіркий знову надибав собі наречену. Або може наречена сама надибала його? Всетаки Гіркий присягнув собі, що коли і ця провиниться щодо точности, то він мандруватиме решту своїх літ щоправда самітно, але таки на секунду точно цею земською долиною сліз.

Щоби перевести таку велику спробу в справі точности своєї найновішої нареченої, сказав він: „Олю! Завтра підемо обоє до театру".

— Дуже добре! — сказала Оля врадувано.

— Тому зійдемося завтра вечером біля памятника Незнаного Жовніря. Точно в шестій годині.

Ні хвилиночки пізніше.

— Ні! — сказала Оля.

Та склалося так, що Оля розказала матері, який плян вони уложили. Ця мати належала до тих, які вже знали Гіркого. Вони знали, що він був дивак. Дивак на пункті точности.

— Дівчино, — сказала мати — тепер уже мусиш мати розум. Ти неточна і ніколи такою не будеш. Коли не звявишся на секунду точно біля памятника Незнаного Жовніря, то твої, з таким трудом повязані, заручини розібються зовсім.

— Я буду там точно в шестій годині.

— То зле, — замітила мати.

— Ти будеш там уже десять хвиль перед шестою. Що певно, то певно.

На другий день Гіркий, як вийшов із уряду, зодягнувся гарно. На столі у нього лежав прецизійний годинник — справжне чудо техніки. За цілий рік не опізнився навіть на секунду. Поправді Гіркий жалував, що не міг оженитися з таким годинником. Був би ідеальною жінкою.

Як було точно три чверти на шесту, Гіркий з хати. Цю дорогу знав він уже на память. Він усе визначував це місце на сходини для своїх усіх наречених. Уже нераз їшов цею дорогою. І все приходив на секунду точно. Його наречені все спізнювалися.

Якжеж то буде нині? Гіркий глянув на годинник. Чи Оля буде нині виїмкою, буде точно? Він нераз уже сподівався такого, а все обманувся.

— Поправді, — думав він собі — чи не краще буде й далі парубочити? Бо тоді не потребуватиме ніколи сердитися так як досі.

Було точно три хвилі перед шестою. Гіркому забилося серце. Як радо з цікавости прискорив би він ходу. Та заволодів над собою. Колиб прискорив ходу, прийшов би на місце пів мінути скорше. Це не повинно бути. Він буде там на секунду. Саме як буде бити шеста година, бо він точна людина.

Бє шеста година. Ще не прогомонів перший удар, а Гіркий вже біля памятника. А Оля?

Справді вона була вже там! Підійшла йому на стрічу трохи з усміхом, трохи з докором. Гіркому було якось так на душі, як тому, що ніколи не мав ще щастя, а воно йому таки раз усміхнулося і він не всилі цьому повірити.

— Семене! — сказала Оля докірливо — чому ти дав так довго ждати на себе?

Гіркий витягнув годинник.

— Ти ждала на мене? Як це можливо?! Таж тепер точно шеста година!

— Так, — відповіла дівчина з усміхом — але я була тут уже десять хвиль перед шестою.

— Що? Ти була вже десять хвиль перед шестою? Це противорічить нашій умові. Ти повинна була бути точно в шестій годині!

Оля насупилася:

— А тобі це може не подобається?

— Ні, — відповів Гіркий — мені воно не може подобатися. Ти не точна, Олю. Бачу, що я обманувся щодо тебе. Бувай здорова! Мені не треба неточної жінки.

Гіркий відійшов. Поважно, рівним кроком, як точний годинник, на якій можна здатися.

Здивовано гляділа Оля за ним. Не зараз зрозуміла, що мав на думці Гіркий. Вона повірила, що він чудак. Великий чудак, за якого вийти булоб ще більшим чудацтвом.

Але й Гіркий був вдоволений. Він був радий, що Оля всетаки була неточна. Колиб так не було, то його ціла теорія про неточність жінок булаб захиталася. А Гіркий любив свою теорію більше ніж жінок. Тому далі ходив усюди точно лише із своїм точним годинником.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільні Козаки, від. 316, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в четвер, дня 13. вересня, в год. 8-мій вечером, під ч. 102 Joiner St. Проситься всіх членів прибути, бо є богато важних справ до полагодження. Довгуючих членів взивається вирівнати свої залеглости. Члени, котрі еще не зложили по доляру на Сиротинець, проситься, щоби старались на тих зборах вирівнати. — Павло Ладовський, секр.

СТ. ДЖОЗЕФ, МО. Тов. Запорожська Січ, від. 355, повідомляє всіх своїх членів і члениць, що квартальний мітінг відбудеться 16. вересня, в гали парохіяльній, 526 Virginia St., точно в годині 2-ій пополудни. Проситься членів і члениць явитись на цей мітінг. — Федор Солоничний, пр.; Нестор Калагурка, кас.; Василь Синайко, секр.

СТ. ЛУЇС, МО. Бр. св. Володимира Вел., від. 179, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що триквартальний мітінг відбудеться в неділю, 16. вересня, в У. Н. Домі, 1523 Гікори Ст., точно в годині 1-ій пополудни. Запрашається усіх членів прибути, бо є важні справи до полагодження. — Теодор Владика, секр.

ЛУДЛОВ, МАСС. Тов. ім. Ів. Франка, від. 253, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайний мітінг відбудеться 15. вересня. Обовязком є всіх членів бути присутними на сім мітінгу, бо є дуже важні справи до полагодження. Заряд Тов. просить тих котрі довгують за школу і котрі ще не вирівнали своєї належитости на Сиротинець за минувший рік, щоби вирівнали сего мітінгу і за 1928 рік. Коли член не явиться і не вирівнає своїх залеглостий буде безуслівно суспендований. — Д. Харко, предс.; М. Кульбанський, кас.; І. Приступа, рек. секр.

ЛАНКЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Василія Вел., від. 87, повідомляє, що звичайний мітінг відбудеться в 1-ій годині пополудни в неділю, 16. вересня, в гали парохіяльній при Ellicott Road. Є важні справи і проситься членів сповнит невін обовязок супроти Сиротинця У. Н. С. — Лука Курило, пр.; Василь Максимик, секр.

ЯНГСТАВН, О. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 140, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори, котрі мали відбутися 16. вересня відбудуться 23. вересня, в церковній гали на Вест Рен Евеню, зараз по Сл. Божій. На цей мітінг повинні прибути всі члени, бо є важні справи до полагодження, як справа спільного балю на дохід Сиротинця і ін. — Іван Рудик, предс.; Іван Кравець, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Ів. Франка, від. 97, повідомляє членів, щоби зійшлися всі на місячні збори 16. вересня, в 2-ій год. пополудни, до галі церковної, 47 Говт Евеню. Особливо взивається довгуючих і тих, що були упоминані реєстрованими листами, а не явились на минувших зборах, щоби явились на сих зборах. Коли довгуючий член явиться на сих зборах, буде суспендований, а упоминаний буде підлягати карі 5 дол. — М. Прихан, предс.; М. Табачук, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Мир, від. 324, повідомляє своїх членів, що мітінг відбудеться в неділю, 16-го вересня, в домі Укр. Громади на 23-ій і Бравн ул., точно в 4-ій год. пополудни. На цім мітінгу буде справозданне контролі і другі важні справи. Пожаданим є, щоби всі члени явились, не явившийся член підлягає карі 50 ц., а урядник 1 дол. — Й. Мудрий, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Бр. св. Георгія, від. 239, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 16. вересня, в 1-ій год. пополудни, в домі Укр. Амер. Горожан, 847 N. Franklin St. Справи дуже важні для братство, тому проситься кождого члена конечну присутність. — Volод. Сегінь, секр.

ПОРТ ДЖЕРВІС, Н. Й. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 198, поівдомляє своїх членів, що квартальний мітінг відбудеться в неділю, 16. вересня, в годині 6-ій вечером. Не явившийся член заплатить кари 50 ц., а урядник 1 дол. — Д. Покітинський, предс.; М. Ковалець, кас.; А. Сидор, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє усіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітінг відбудеться в неділю, 16. вересня, в годині 12-ій, в домі Тов. Горожан, 847 N. Franklin St. Проситься усіх членів прибути на сей мітінг, бо є важні справи до полагодження, яких відкладати не можна, бо мусять бути полагоджені на часі. — Роман Карбівник, предс.; Семен Чорномаз, кас.; Ілько Савчин, секр.

ГЕМТРЕМК, МІШ. Тов. Згода, від. 20, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальні збори відбудуться в неділю, 16. вересня, в годині 1-ій пополудни, в Українській Хаті, 2240 Грейлінг Ввеню. Буде справозданнє фінансове і другі важні справи до полагодження. Проситься усіх членів вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Не явившийся член заплатить кару 25 ц., а урядник 50 ц. — Дмитро Білик, предс.; Матвій Прихітко, рек. секр.

БРІДЖПОРТ, КОНН. Тов. Укр. Січ, від. 59, повідомляє всіх своїх членів і члениць, що мітінг відбудеться в суботу, 15. вересня, в гали церковній, 34 Bill ул., точно в 7.30 вечер. Кождий член обовязаний прийти точно на час. Пригадується всім членам, що Комітет устроює пікнік дня 23. с. м. на дохід Сиротинця У. Н. Союза. Обовязком членів є розібрати всі тікети. Всі члени повинні свої вкладки платити на час, щоб в разі якогось нещастя не було нарікань. Приходіть всі як один на мітінг на год. 7.30 вечер. — Мих. Гальчевич, фін. секр.

